Bron: https://www.ad.nl/amersfoort/zusters-nemen-na-70-jaar-afscheid-van-kloostergebouw-het-doet-geen-pijn-ons-werk-gaat-door~a38f01e9/

Zusters nemen na 70 jaar afscheid van kloostergebouw: ‘Het doet geen pijn, ons werk gaat door’

▲*Directeur zusterzaken Allette de Koning (l.) en zuster Jo Overbeek (90) kijken toe hoe algemeen overste Jeanne Hommenga (84) een kaars aansteekt. © Saskia Berdenis van Berlekom*

De zusters van de congregatie Sint-Jozef in Amersfoort namen deze zomer afscheid van hun klooster in zijn oude gedaante. Begin november start de aannemer met de bouw van 24 zorgappartementen binnen de muren van het gebouw. Pijn doet dat niet. „Het is geweldig dat we straks het eindresultaat kunnen zien.”

Esther de Kloe 30-10-20, 12:26

Eerbiedig steekt algemeen overste Jeanne Hommenga (84) een kaars aan in de kapel van het klooster. Het is een van de weinige ruimtes in het klooster die onveranderd blijft. Net als het kamertje waar uiteindelijk alle 836 zusters die tot de congregatie behoorden zijn beschreven. Sterft er één, dan wordt haar naam op een plaatje tegen de muur vereeuwigd.

De kapel blijft haar functie behouden, maar over enige tijd moeten de zusters buitenom naar de gebedsruimte. Want er blijft geen binnenwand op zijn plek in het moederhuis, zoals het kloostergebouw uit 1910 ook genoemd wordt. Bouwer Van Wijnen gaat vanaf half

november aan de slag om de zorgappartementen voor zorgorganisatie Beweging 3.0 te realiseren.

Puzzel

De verbouwing betekent een behoorlijke interne puzzel. De 22 nog levende zusters hebben nu elk hun eigen appartement in woonzorgcentrum Monseigneur Blom, de aanpalende vleugel die in de jaren 80 werd neergezet. Het gezamenlijk eten gebeurt nu bijvoorbeeld in de hal, zegt directeur zusterzaken Allette de Koning. Ook kantoorruimtes zijn ondergebracht in appartementen in het woonzorgcentrum. ,,Corona maakt het extra ingewikkeld. Kon ik eerst nog tien mensen in een kleinere ruimte kwijt, nu zijn dat er nog zes."

Binnenkort wordt het contract getekend en is het klooster officieel geen eigendom meer van de congregatie, maar van een belegger. De 22 zusters zijn vanaf dat moment vermogend. ,,Maar we zijn altijd rijk geweest", zegt zuster Hommenga, doelend op het feit dat de zusters zich nooit zorgen hoefden te maken over een dak boven hun hoofd of over maaltijden.

(Lees verder onder de afbeelding)

▲*Impressie van hoe het klooster er na verbouwing uitziet . Onder de glazen overkapping bevindt zich een binnentuin. Achteraan de kapel. © AG NOVA Architecten*

Duizend weckflessen in de kelder

De ruimtes in het klooster zijn leeg. Dat is deze zomer al voor elkaar gebokst onder leiding van De Koning. Een puist werk als je de dames mag geloven. Boeken, kasten, kerkbanken, alles moest opgeruimd. ,,Onder het klooster zit een enorme kelderruimte, daar kwamen wel duizend weckflessen uit", zegt De Koning. ,,We hebben een doorlopende rommelmarkt gehouden en ook spullen weggegeven aan medewerkers en betrokkenen."

Een ander deel van de spullen is naar Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven in het Brabantse Sint Agatha gegaan. Ook de zusters in Indonesië hebben in januari beelden ontvangen. Die congregatie is ooit opgericht door zusters van de congregatie Sint Jozef en de banden zijn nog steeds warm. ,,Ik heb ze pas nog een brief geschreven", zegt zuster Jo Overbeek (90).

Onder het klooster zit een enorme kelderruimte, daar kwamen wel duizend weckflessen uit

Allette de Koning, directeur zusterzaken

Maar niet alles is voorgoed uit het zicht van de zusters verdwenen. Een deel van de waar is naar een externe opslag gegaan. ,,Denk aan boekenkasten. Die kunnen straks sfeer geven in het nieuwe gebouw. De kerkbanken zetten we terug in de gangen als rustpunt. Zo gaat het pand straks historie ademen."

70 jaar terug

Jo Overbeek weet nog goed hoe ze bijna zeventig jaar geleden voor het eerst samen met haar ouders over de drempel stapte in het klooster. ,,Het was best een ingewikkelde dag", zegt ze terugblikkend. ,,Ik was 21, hartstikke jong, maar ik vond zelf dat ik rijp was. Voor mijn ouders vertrokken, moest ik me omkleden in het postulaatkleed (het habijt dat de zusters in hun proeftijd droegen, red.), dat was helemaal zwart. Een akelig moment vond ik dat. Alles was vreemd, ik moest alles nog leren. Dan val je in een gat."

,,Het duurt ook 5,5 jaar voor je een definitief besluit neemt", zegt Hommenga. Haar viel in die begintijd vooral de stilte in het klooster op. ,,Dat was erg wennen." De zusters genoten in Amersfoort hun opleiding, gingen daarna aan het werk in het land en kwamen in het moederhuis terug om hun oude dag te slijten.

Afscheidsceremonies

Dat ze nu zeventig jaar later afscheid nemen van het klooster waar ze als jonge vrouwen vertrouwd mee raakten, valt de zusters niet zwaar. Jarenlang is er toegewerkt naar de nieuwe invulling van het gebouw. Afgelopen zomer werden er afscheidsceremonies gehouden. De Koning: ,,De zusters mochten nog een laatste ronde maken door de lege kamers en ook het personeel mocht afscheid nemen."

De gevoelens zijn voornamelijk positief. Het doet geen pijn

Jo Overbeek, zuster

,,De gevoelens zijn voornamelijk positief. Het doet geen pijn. We nemen afscheid van het oude, maar ons werk gaat door", zegt Overbeek tevreden. Want ook de meeste van de zusters van de congregatie werkten zelf in de zorg.

,,Het is toch geweldig dat we straks zelf ook het eindresultaat kunnen zien?", zegt Hommenga. Want met een gemiddelde leeftijd van 89, zijn de zusters de jongsten niet

meer. De oudste zuster is 94, de jongste 82. De Koning: ,,Het is mooi dat we de zusters kunnen laten zien hoe we realiseren wat zij in hun testament hebben beschreven.”

(Lees verder onder de afbeelding)

▲ *Impressie van de entree van het woonzorgcentrum na verbouwing © AG NOVA Architecten*

Geestelijk testament

Dat geestelijk testament werd tien jaar geleden al opgesteld. De zusters besloten toen al dat ze hun bezit wilden teruggeven aan de maatschappij. Een derde van hun vermogen gaat naar initiatieven in Amersfoort voor minderbedeelden (en dan met name naar vrouwen), een derde naar ontwikkelingen op het kloosterterrein en het laatste deel is voor de zusters in Indonesië. ,,Vanuit onze spiritualiteit is dat ook de bedoeling. Je bent met niets op deze wereld gekomen, dus onze rijkdom wordt uiteindelijk ten dienste gesteld aan de maatschappij”, zegt Overbeek.

De verbouwing is de eerste stap van de overgang, zoals De Koning het noemt. Want in de toekomst moet op het 8 hectare tellende terrein ook plek komen voor onder andere sociale woningbouw en zorgwoningen. Dat is hoe de zusters van de congregatie het voor zich zien. De Koning: ,,Die plannen staan nog in de kinderschoenen en moeten nog helemaal ontwikkeld worden. Eerst richten we ons hierop.”